

ANALELE

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA
POPORULUI ROMÂN.

Nr. III.

Maiu — Iunie

1902.

Ad Nr. 319—1902.

Proces verbal

din 8 Maiu 1902. Ședința ordinară a comitetului central al
Asociațiunii.

President: *Iosif St. Șuluțu*. — Notar: *Dr. Ilie Beu*. — Membri
prezenți: *Dr. Aug. Bunea, Part. Cosma, Dr. Corn. Diaconovich, Dr. V.
Hossu, Dr. At. Marienescu, I. Papiu, Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Eusebie R.
Roșca, N. Togan și Ars. Bunea*.

83. Cu *verificarea* procesului verbal al ședinței de astăzi...

Se încredințează domnii *Dr. Cornel Diaconovich, Ioan
Papiu și Nicolau Togan*.

84. (313—1902). Secretarul I prezintă propunerea cerută prin
deciziunea Nr. 204 (p. 16) din 10 Octombrie 1901 pentru designarea locului
proximei adunări generale, precum și procesul verbal al ședinței comitetului
cercual din despărțământul „Oravița“, ținută în această afacere la 26
Aprilie a. c.

Comitetul central, în urma autorizării primite prin con-
clusul Nr. 16 al ultimei adunări generale, primesce învitată
despărțământului „Oravița“ de a ține adunarea generală din
anul 1902 în orașul Oravița, și pe baza propunerii comitetului
cercual decide a o convoca pe zilele de 14 și 15 Septembrie.

85. (302—1902). Dl *Andrei Cosma* înaintează actele procesului de
ereditate în cauza *fundațiunii George Filep* și propune finalizarea afacerii
prin o împăciuire judecătorească.

Comitetul central se declară aplecat a finaliza acest proces
prin împăciuire judecătorească.

Cu încheierea împăciuirii se autorizează domnii *G. Pop
de Băsesci, Alimpiu Barboloviciu și Dr. G. Papp*.

86. (297—1902). Dl *Andrei Cosma* raportează cu data 19 Aprilie
a. c., că în afacerea *succesiunii lui Dr. Ioan Nichita* s'a conformat dispozi-
țiunilor luate prin deciziunea comitetului central Nr. 204 din 10 Octombrie

1901 și că în scurt timp cauza se va finaliza în sensul intențiilor Asociațiunii.

Se ia act.

87. (269—1902). Domnii Hory Béla și Papp Ladislau, executorii testamentari ai lui *Ioan Petran*, cu data 10 Aprilie a. c. înștiințează comitetul central, că intenționează abdicarea unui deposit de K 62,000—dela institutul „Economul” din Cluj și plasarea lui la institutul „Albina” în Sibiu.

Având în vedere, că succesiunea după Ioan Petran se află încă în administrațiunea executorilor testamentari, cari — fiind singuri responsabili pentru valorile ce li s’au încredințat, — au și dreptul exclusiv de a lua dispozițiunile trebuincioase pentru asigurarea succesiunii;

mai departe, că banca, căreia executorii testamentari intenționează a-i încredința depozitele de sub întrebare, ofere toate garanțiile și administrează și celelalte averi ale Asociațiunii; —

și în fine, că schimbarea propusă de executorii testamentari atinge în mod direct numai interesele văduvei fondatorului, care are usufructul averii întregi, și în urma plasării depositului la „Albina” va suferi o reducere a veniturilor sale de până aci, — comitetul central ia act de înștiințarea făcută din partea executorilor testamentari și îi roagă a cere și învoirea doamnei v. d. Petran, interesată în mod direct în această afacere.

88. (883—1901). În urma însărcinării primite prin decisiunea comitetului central Nr. 204 (p. 13) din 10 Octombrie a. tr. de a studia propunerea făcută de dl *Dr. Dan. P. Barcianu* cu ocaziunea ultimei adunări generale în cauza *concentrării cuotelor de binefacere ale băncilor românesci*, — biroul Asociațiunii, având în vedere că această chestiune a preocupat cercurile competente încă înainte de prezentarea propunerii dlui Dr. Dan. P. Barcianu, și anume a fost pusă la ordinea zilei în conferența directorilor de bancă din 20 Septembrie a. tr., iar de prezent formează un obiect de studiu al delegațiunii băncilor, care va avé să înainteze o propunere la proxima conferență a directorilor de bancă, — propune și comitetul central decide:

Propunerea dlui Dr. Daniil P. Barcianu se trimite delegațiunii băncilor cu recercarea de a o supune aprețiării proximei conferențe a directorilor de bancă.

89. (318—1902). Cu provocare la hotărîrea adunării generale din 28 August 1898 (Nr. 12 p. d.), în afacerea *taxelor vamale* la cari sunt supuse în România produsele literare române din Ungaria, secretarul I propune, ca în vederea împrejurării, că în anul viitor se va schimba

tariful vamal român și că lucrările preparative pentru noul tarif sunt deja în curgere, comitetul central să facă o nouă încercare pentru delăturarea măsurilor vamale atât de jignitoare pentru producțiunea noastră literară.

Biroul se autorisează a întreprinde la locurile competente pentru scutirea de vamă a produselor noastre literare în noul tarif vamal al României.

90. (273—1902). Dl *Simeon Stoica*, medic în Bran, înaintează spre tipărire în editura Asociațiunii scrierea sa intitulată „Difteria și Tuberculoza“.

Se predă secțiunii științifice spre cenzurare.

D. u. s.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., vicepresident. *Dr. Beu* m. p., secretar II. — S'a verificat. Sibiu, în 10 Maiu 1902. — *Nic. Togan* m. p., *I. Papiu* m. p., *Dr. C. Diaconovich* m. p.

Ad Nr. 336—1902.

Proces verbal

din 15 Maiu 1902. Ședința extraordinară a comitetului central al Asociațiunii.

President: *Iosif St. Șuluțu*. — Notar: *Dr. Ilie Beu*. — Membri prezenți: *Part. Cosma*, *Dr. Corn. Diaconovich*, *N. Ivan*, *Dr. At. Marienescu*, *Dr. Ilar. Pușcariu*, *Dr. Eus. R. Roșca* și *Dr. V. Bologa*.

91. Cu verificarea procesului verbal al ședinței de azi...

Se încredințează domnii *Dr. At. Marienescu*, *Dr. Ilarion Pușcariu* și *Dr. Eusebie R. Roșca*.

92. (332—1902). Dl V.-president *Iosif St. Șuluțu* raportează, că în calitate de delegat al Asociațiunii a vizitat școala civilă de fete și internatul împreună cu aceasta, constatând pretutindenea ordine și progres.

Spre scire.

93. (330—1902) Dl *Demetriu Ciuta*, avocat în Bistrița, înaintează sentința tribunalului din Bistrița în procesul intentat Asociațiunii prin dl *Dr. Victor Onișor*, — sentință prin care Asociațiunea a fost judecată la plata prețului a 100 ex. „Legiuirea țării noastre“ și a speșelor procesuale. Dl *Dr. Ciuta* renunță la competențele ce i-s'au licuidat în suma de K 78.—.

Se ia act.

Oficiul de cassă se îndrumă a trimite dlui *Dr. Onișor* suma de K 100.— împreună cu interesele de 5% după această sumă dela 15 Decembre 1901 și K 88.75 spese procesuale.

Dlui Dr. Ciuta i-se va comunica mulțămîta comitetului central pentru bunăvoința și abnegațiunea arătată și de astădată față de Asociațiune.

94. (288—1902). Dl *F. Cocian*, avocat în Sz.-Cseh, raportează cu data 16 Aprilie a. c., că la *pertractarea lăsămîntului după fostul protopop Alexandru Costa* din Oarța-de-sus s'a făcut pace cu erezii în înțelesul, ca suma testată, adecă K 600— să se întabuleze pe realitățile rămase. Testatorul a dispus, ca suma amintită să se pună la dispoziția Asociațiunii numai după moartea soției sale.

Raportul dlui *F. Cocian* se ia spre scire, mulțămîndu-i-se pentru bunăvoința cu care a primit reprezentarea Asociațiunii în această afacere.

95. (298—1902). *Direcțiunea scoalei civile de fete* înaintează cu data 24 Aprilie a. c. *procesul verbal al conferenței corpului didactic* din 15 Aprilie a. c. În aceasta conferență s'au pertractat afaceri curente, s'au statorit feriile de Paști pe zilele 24 Aprilie până 4 Maiu și s'au stabilit clasificațiile elevelor.

Procesul verbal se ia spre scire cu aprobarea decisiunilor.

96. (277—1902). „*Cassa de păstrare din Seliște*“ a achitat a cincea rată de K 200— din taxa de membru fondator al Casei naționale.

Spre scire.

97. (263 și 320—1902). Se raportează, că dșoara *Eufrosina Șindru* din Sighișoara a donat K 10— și dl *Ilie Măcelariu* din Gurariului 2 monete romane de argint pentru Casa națională.

Ambele donațiuni se primesc cu mulțămîta.

98. (286—1902). Dl *Ariton M. Popa*, presidentul agenturei Asociațiunii din Bucium, cere cu data 16 Aprilie a. c. a se dona pe sama bibliotecii numitei agenturi unele din scrierile editate de Asociațiune.

Pe sama bibliotecii agenturei din Bucium se donează câte un exemplar din cărțile disponibile.

99. (276 și 322—1902). Dela *direcțiunea despărțemîntului „Hațeg“* a intrat:

I. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 30 Martie a. c. În această ședință s'au pertractat afaceri curente și s'a decis, ca adunarea cercuală din est-an să se țină în Hațeg la 29 Aprilie a. c.

II. *Procesul verbal al adunării cercuale*, ce s'a ținut în Hațeg la 29 Aprilie a. c. În această adunare:

1. s'au prezentat și luat spre scire raportul despre activitatea comitetului, raportul cassarului și cel al bibliotecarului;

2. s'a statorit pe anul 1902 un proiect de budget la intrate cu K 111.14 și la eșițe cu K 88.92;

3. pentru adunarea generală a Asociațiunii s'au ales delegați domnii Dr. Gabriel Suceiu și Iacob Nicolescu;

4. abdicând directorul cercual Nicolau Nestor, în urma mutării sale la Lugoj, în locul D-Sale s'a ales dl Dr. Gabriel Suceiu; dlui Nicolau Nestor s'a votat mulțămintă protocolară pentru activitatea desvoltată în interesul despărțemântului.

În acest despărțemânt s'au înscris membri ordinari noi domnii Nicolau Zugrav, preot, Iacob Nicolescu, preot, și Ioan Baci, comerciant.

ad I. Spre scire.

ad II. Procesul verbal al adunării cercuale se ia spre scire, aprobându-se toate decisiunile. Domnii amintiți se declară membri ordinari ai Asociațiunii.

100. (284—1902). Dela *direcțiunea despărțemântului „Lugoj“* a întrat;

I. *Procesul verbal al adunării cercuale*, ce s'a ținut în Lugoj la 6 Aprilie a. c. În această adunare:

1. s'a prezentat și luat spre scire raportul comitetului cercual despre activitatea sa în decursul celor trei ani din urmă;

2. pentru periodul 1902—4 s'a ales nou comitet cercual, anumit director cercual dl Coriolan Bredicean, iar membri în comitet domnii Ioan Boroș, Dr. George Popovici, Dr. Iacob Maior și Dr. Valeriu Branisce;

3. la propunerea dlui Dr. Valeriu Branisce s'a decis, ca despărțemântul din venitele proprii să editeze în broșuri ieftine lucrările de valoare ale scriitorilor din partea locului, începând cu poesiile lui V. Delamarina, și ca pe viitor să se țină afară de adunarea cercuală ordinară și adunări estra-ordinare în diferitele comune ale despărțemântului.

II. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 6 Aprilie a. c. În această ședință s'a constituit comitetul cercual alegându-se vice-president și controlor dl Dr. Iacob Maior, secretar și cassar dl Dr. Valeriu Branisce.

III. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 13 Aprilie a. c. În această ședință:

1. secretarul a comunicat, că a luat în primire archiva despărțemântului;

2. cassarul a prezentat un proiect de budget pe 1902 la intrate și eșite cu K 400.— (pentru ediții populare s'au preliminarat K 75.—) și a comunicat, că din tristul incident al decedării dlui Eugen Mocsonyi s'au colectat K 50.—, depuse la „Lugojana“, cu menirea, ca despărțemântul să realizeze edițiile populare ce a proiectat;

3. s'a decis a se edita următoarele 6 broșuri: a) Delamarina: Poesii; b) Delamarina: Prosă; c) I. Popovici-Bănățanul: Prosă (inedită); d) I. Popovici-Bănățanul: Traducții (inedite); e) V. Magdu: Frunze și frunzu-lițe; f) X-Y: Deprinderi păgubitoare, fie-care broșură de câte 3—4 coale tipar, în câte 1000 ex., cu prețul minimal de 40 fileri.

În despărțământul „Lugoj“ s'au înscris membri ordinari noi d. Dr. Octavian Proștean, medic, Dr. Pompeiu Marcu, avocat, Dr. Valeriu Branisce, publicist, și Dr. Cornel Jurca, avocat.

ad I. Procesul verbal al adunării cercuale se ia spre scire; decisiunile adunării și alegerea comitetului cercual se aprobă.

ad II. Procesul verbal se ia spre scire cu aprobarea constituirii comitetului cercual.

ad III. Procesul verbal se ia spre scire cu aprobarea decisiunilor și a proiectului de buget pe 1902. Editarea broșurilor va avé să se efectuească cu observarea condițiilor stabilite prin decisiunea Nr. 38 din 19 Februarie a. c.

D. n. amintiți se declară membri ordinari ai Asociațiunii.

101. (292—1902). *Direcțiunea despărțământului „Bocșa“* înaintează cu data 18 Aprilie a. c. *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din aceeași zi. În această ședință s'au pertractat afaceri curente și s'a decis a se cere cuota corespunzătoare din suma de K 2000.— și a se ține la 18 Maiu a. c. o conferență în comuna Jidovin.

Procesul verbal se ia spre scire. Pe sama despărțământului „Bocșa“ se votează restul disponibil de K 69.50.

102. (309—1902). *Direcțiunea despărțământului „Cluj“* înaintează cu data 21 Aprilie a. c.:

I. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 13 Aprilie a. c. În această ședință s'a decis: 1. a se dăruí K 60.— pentru zidirea unei școale noué în Macicașul-unguresc; și 2. a se ține proxima adunare cercuală în Cojocna, în care ocaziune să se distribue două premii, unul unui învățător, care a dovedit cel mai mare progres în propunerea limbei române, și altul unei țărance, care a cultivat industria de casă.

II. *Raportul anual pe 1901*, care în extras se va publica în „Transilvania“.

ad I. Procesul verbal se ia spre scire cu aprobarea decisiunilor.

ad II. Spre scire.

103. (327—1902). *Direcțiunea despărțământului „Sibiu“* înaintează cu data 2 Maiu a. c.:

I. *Proiectul de buget pe anul 1902*, votat de adunarea cercuală din 14 Decembre 1901, la intrate cu K 482.81 și eșite cu K 464.— (excedent K 18.81);

II. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 2 Maiu a. c. În această ședință s'a constituit comitetul cercual alegându-se vice-preșident dl Mateiu Voileanu, cassar dl Stefan Stroia, secretar-controlor dl Lazar Tritean, și s'a decis a se face mai multe excursiuni în comunele despărțământului, în care ocaziuni să se țină disertații potrivite.

În legătură raportează, că a luat în primire archiva despărțământului.

ad I. Se aprobă.

ad II. Procesul verbal se ia spre scire cu aprobarea decisiunilor.

104. (290—1902). Se raportează, că dl *Dr. Ioan Nedelcu*, avocat în Oravița, 'și-a achitat întreagă taxa de membru pe viață.

Spre scire. Dl Dr. I. Nedelcu se prevede cu diploma statutară.

D. u. s.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., vicepresident. *Dr. Beu* m. p., secretar II. — S'a verificat. Sibiu în 18 Maiu 1902. — *Dr. Atanasiu Marienescu* m. p., *Dr. Ilarion Pușcariu* m. p. și *Dr. Eusebiu Roșca* m. p.

Ad Nr. 388—1902.

Proces verbal

din 11 Iunie 1902. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

President: *Iosif St. Șuluțu*. — Notar: *Dr. Ilie Beu*. — Membri prezenți: *Part. Cosma, I. Crețu, Dr. C. Diaconovich, Dr. At. Marienescu, Dr. Il. Pușcariu, N. Togan* și *Ars. Bunea*.

105. Cu *verificarea procesului verbal* al ședinței de astăzi

Se încredințează domnii *Ioan Crețu, Dr. C. Diaconovich* și *Nicolau Togan*.

106. (356 și 383—1902). Secretarul II aduce la cunoștința comitetului central *decedarea Esc. Sale episcopului Mihail Pavel*, membru fondator al Asociațiunii, și a domnului *Patriciu Barbu*, fost avocat în Beghin și membru fondator al Asociațiunii și al Casei naționale. Totodată comunică, că îndată după decedarea celui dintâiu s'a trimis, pe cale presidială, o scrisoare de condolență consistoriului diecesei gr. cat. din Oradea-mare.

Comitetul central dă expresiune condolenței sale prin ridicare și ia act, cu aprobare, de scrisoarea presidială adresată consistoriului gr. cat. din Oradea-mare.

107. (376—1902). Dl *Dr. Zosim Chirtop*, avocat în Câmpeni, trimite cu data 7 Iunie a. c. suma de K 290.—, echivalentul averii mobile rămase dela *Ioan Iancu*.

Spre scire.

108. (365—1902). Se raportează, că judele investigător al tribunalului regesc din loc prin scrisoarea sa Nr. 2250 din 3 Iunie a. c. *a confiscat exemplarul din „Cartea de aur“ de T. V. Păcățianu*, donat de autor, pe sama bibliotecii Asociațiunii. Exemplarul de sub întrebare a și fost predat judelei menționat.

Se ia act.

109. (378—1902). Secretarul II comunică, că e necesitate a se face o *reparatură* radicală la un cuptor de bucătărie din casa Asociațiunii, anume în locuința ocupată de doamna Ana Moga.

Reparatura de sub întrebare se încuviințează. Domnul vice-president, care este totodată și economul Asociațiunii, este rugat a controla executarea aceleia.

110. (341—1902). *Direcțiunea școlii civile de fete* înaintează cu data 20 Maiu a. c. *procesul verbal al conferenței corpului didactic* din 16 Maiu a. c. În această conferență s'au pertractat afaceri curente și s'a stabilit programul examenelor dela finea anului școlar 1901—2, cari se vor ține în 23, 24 și 25 Iunie, iar încheierea festivă în 26 Iunie.

Procesul verbal se ia spre scire cu aprobarea decisiunilor.

Delegat al comitetului central pentru examenele anuale se numesce dl Nicolau Ivan, membru al comitetului central.

111. (337—1902). *Direcțiunea despărțământului „Hida-Huedin“* înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 22 Martie a. c. În această ședință s'au pertractat numai afaceri, ce nu reclamă dispoziții speciale.

Spre scire.

112. (338—1902). *Direcțiunea despărțământului „Cluj“* înaintează cu data 17 Maiu a. c. *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 11 Maiu a. c. În această ședință s'a fixat programul proximei adunări cercuale și s'a autorizat directorul a cumpăra, în contul despărțământului, cărți potrivite pentru a se distribui gratuit poporului.

Procesul verbal se ia spre scire cu aprobarea decisiunilor.

113. (358—1902). Domnul *Moise Brumboiu*, presidentul agenturei din Tohanul-vechiu, cu data 2 Maiu a. c. atrage atențiunea comitetului central asupra împrejurării, că despărțământul „Zernesci“ nici astăzi nu funcționează, constatând totodată, că e greu a susține viață într'o ramură al cărei trunchiu e mort. În legătură raportează, că în agentura din Tohanul-vechiu și în anul acesta s'au ținut prelegeri populare în două rânduri și că biblioteca agenturei se compune din 146 cărți.

Raportul dlui Moise Brumboiu se ia spre scire.

Cu reorganizarea despărțământului „Zernesci“ se încredințează dl Dr. Iancu Meșianu.

114. (364—1902). *Direcțiunea despărțământului „Vêrșeț“* înaintează cu data 2 Iunie a. c. *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 29 Maiu a. c. În această ședință s'au luat dispozițiile de lipsă pentru proxima adunare cercuală.

Spre scire.

115. (374—1902). *Direcțiunea despărțământului „Orăștie“* înaintează cu data 7 Iunie a. c.:

I. *Procesul verbal al adunării cercuale*, ce s'a ținut în Bobâlna la 21 Novembre 1901. În această adunare:

1. s'au prezentat și luat spre scire raportul general al comitetului cercual și rațiociniul cassei pe 1900—1901; (rațiociniul arată un excedent de K 76·18);

2. în lipsa unei disertații dl. Dr. Aurel Muntean a aretat pe înțelesul tuturor cum, de când și prin cine s'a înființat Asociațiunea;

3. s'a înscris membru ordinar nou domnișoara Zoe Adamovici din Bobâlna;

4. s'a încassat suma de K 152·90;

5. delegați ai despărțământului la adunarea generală a Asociațiunii s'au ales domnii Vasile Domșa și Dr. Aurel Muntean;

6. dl Dr. Aurel Muntean a propus și adunarea cercuală a decis, ca comitetul central să fie rugat a întreprinde pe lângă consistoriile noastre, ca acestea să deschidă la anumite sărbători un disc special, din ale cărui venituri Asociațiunea să formeze un fond cu menirea exclusivă a se întrebuința pentru scopuri populare;

7. pentru periodul 1901—4 s'au ales: director cercual dl Vasile Domșa, membri în comitet domnii Ioan Popovici, Laurian Bercian, Simion Corvin și Ioan Botean;

8. în legătură cu o expoziție de manufactură țărănească s'au distribuit premii în suma de K 43.—.

II. *Un proiect de budget pe anul 1902* la intrate cu K 232·48 și la eșite cu K 222·30, arătând un excedent de K 10·18.

ad I. Procesul verbal al adunării cercuale se ia spre scire. Decisiunile luate se aprobă, îndeosebi alegerea comitetului cercual. Ținând însă cont de multele trebuințe ale bisericilor noastre și ale școalelor susținute de acestea și în urmare neputându-se aștepta la vr'un rezultat, comitetul central nu poate primi propunerea dlui Dr. Aurel Muntean.

ad II. Proiectul de budget se aprobă.

116. (333, 335, 354 și 368—1902). La fondul *Casei naționale* a intrat dela:

1. dl Ioan Nistor din Vale K 40.—;

2. institutul de credit „Lipovana“ K 100.—;

3. dl Ioan Barb din Agram K 2.—;

4. institutul de credit „Sentinela“ K 200.— ca rata a cincina din taxa de membru fondator.

Donațiunile de sub 1. 2. și 3. se primesc cu mulțămintă.

Achitarea ratei a cincina din taxa de membru fondator de către institutul „Sentinela“ se ia spre scire.

117. (367 și 370—1902). Secretarul II raportează, că dl *Teodor V. Păcățianu*, publicist, a donat Asociațiunii următoarele publicațiuni ale D-Sale:

1. Principiile politice (72 ex.);

2. Scopul în drept (59 ex.);

3. Lupta pentru drept (80 ex.);

4. Istoria politiceii (208 ex.);

5. Libertatea (113 ex.);

6. Judecătoriale cu jurați (19 ex.);

și dl *G. Bogdan-Duică*, profesor:

1. „Inelul lui Ghighes“, piesă tradusă de DSa din Hebbel (20 ex.);

2. „Despre Țiganiada lui Budai“, scriere originală (10 ex.).

Ambele donațiuni se primesc cu mulțămintă.

118. (333 și 347—1902). S'au înscris membri ordinari noi domnii *Teodor V. Păcățianu*, publicist în Sibiu, și *Ioan Nistor*, privatier în Vale.

Domnii amintiți se declară membri ordinari ai Asociațiunii.

119. (381 și 384—1902). Bibliotecarul Asociațiunii propune a se procura pe sama bibliotecii:

1. *N. E. Ideru: Istoria artelor frumoase*, București, 1898, Pr. 7 lei.

2. *Fináczy Ernő: A magyarországi közoktatás története Mária Terézia korában*, vol. II., Pr. K 7.—

Propunerea se primesce.

D. u. s.

Iosif Sterca Suluțu m. p., vicepresident. Dr. *Beu* m. p., secretar II. —

S'a verificat. Sibiu în 13 Iunie 1902. — Dr. *Diaconovich* m. p., *Nic.*

Togan m. p., *Ioan Crețu* m. p.

DIN SINUL ASOCIAȚIUNII.

Scoala civilă de fete a Asociațiunii.

Înștiințare pentru anul viitor.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin *atestat de botez*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes 4 clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare dela altă școală de categoria școlii civile.

În lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școala elementară-poporală, primirea în ori-care clasă a școlii civile, ce corespunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înainte corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și in-

strucția publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se înmatriculează pentru prima dată la școala noastră, au să producă atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare.

În cursul complementar (supletoriu), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii, în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școlii civile. Se pot însă primi și eleve, cari au absolvat cu calcule bune numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absolva toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1902/1903 se pot face din 1—6 Septembrie 1902, stilul nou.

Examenele de emendare se țin în 2 Septembrie 1902 st. n. la 8 oare a. m., cu elevele, cari s'au anunțat la direcțiune în termenul prescripș.

În 3 Septembrie 1902 st. n. la 8 oare a. m., se vor ține examenele de primire, iară în 4 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima dată la aceasta școală, o taxă de înmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școlii, înainte de începutul anului școlar, pentru-ca să se poată face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 400 cor. pe an, plătită înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincioase, pentru materialul de scris, de desen și lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se poartă separat de părinți, precum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în forte-piano sunt de 2 categorii :

a) dacă o elevă voiesce să iee oarele singură, se compută la 2 oare pe săptămână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve iau împreună instrucțiune în aceeași oară, taxa se compută la 2 oare pe săptămână cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voiesce să iee oarele singură, se compută la 2 oare pe săptămână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași oară, taxa se compută la 2 oare pe săptămână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză, câte 2 oare pe săptămână, se compută pe lună cu 2 cor. de elevă.

Toate se plătesc direcțiunii școlare.

*) Din care sumă 2 cor. se contează pe lună institutului, pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase în nemijlocita apropiere a parcului orășenesc și e provădit cu apaduct, baie proprie, lumină electrică, etc. încât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de școală, au în fie-care și anumite oare de conversațiune în limba francesă, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutorul directoarei, al profesoarelor și guvernantelor.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, mai au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarsafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte $\frac{1}{2}$ duzină din fie-care, ciorapi și fuste de culoare închisă și batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toalete nouă, sfătuim părinții și tutorii să nu facă copilelor, căci pentru uniformitatea îmbrăcăminteii elevelor interne, *acele toalete se fac aici cu prețuri moderate*, prin îngrijirea internatului. Strîns de uniformă se țin: o haină, 2 surțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 30—40 cor.

Dela direcțiunea școalei se poate primi prin postă: „Statutul de organizare“ și „Regulamentul intern“ al școalei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învățământ“ și „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii și de emendare“, à 10 cr. exemplarul. Dela direcțiune se poate primi pentru 2 cor. și „Monografia“ școalei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școalei și al internatului în toate amănuntele.

Sibiiu, în Iunie 1902.

Direcțiunea școalei.

DIN DESPĂRȚĂMINTE.

Desp. „Timișoara“. Despre activitatea acestui despărțământ fruntaș al Asociațiunii dăm — după „Drapelul“ Nr. 63 din a. c. — următoarele aprețieri și apoi în extras raportul comitetului cercual cetit de dl Dr. Valeriu Mezin la adunarea cercuală a desp. ținută în anul acesta la Belinț în 8 Iunie n.

Desp. Timișoara al Astrei, înființat deabea de 4 ani a desvoltat o activitate, încât deja în acest scurt timp a ajuns în fruntea despărțămintelor Asociațiunii. Raportul ce-l dăm mai la vale e o probă vorbitoare, că *dacă voim și putem să lucrăm*, avem teren imens și nici nu trebuie departe căutat.

Ce câmp vast ni-se deschide pentru luminarea poporului, ajutorarea școalelor periclitare și îndemnarea băeților de școală la cele bune! În-

ceputul făcut de desp. Timișoara ne deschide o perspectivă largă pentru programul de lucru în viitor.

Se poate un teren mai apt pentru validitatea forțelor „dornice de lucru“?

Dăm locul de frunte raportului despre activitatea acestui despărțământ, ca să scoatem prin aceasta și mai evident la iveală cât de mult se poate face, *dacă este voință de a face.*

Nu voim să dicem, că desp. Timișoara și-a rezolvat problema! Nu, deabea e la început, dar a apucat *pe calea cea bună*, pe care și de și poate săvârși câte-un fapt național. Servească-ne de model acest început! Să ne adunăm forțele doritoare de lucru onest și sistematic și să le punem în serviciul poporului nostru, ca să-l facem — ceea-ce nu este astăzi — *capace de concurență pe toate terenele.*

Dl Ungurianu, harnicul director al despărțământului, a luat în cursul de deschidere, liber de frase de floscule, în *analisă severă și trezvie* relele ce ne rod rădăcinile existentei noastre și ne a indicat *mijloacele morale* pentru combaterea lor. Poporul adunat a ascultat cu evlavie solia presidială, care în sute de exemplare — ar trebui deci de mii — se va distribui poporului, ca să înțeleagă răul și să vadă calea mântuirii.

Și ce muncă cinstită a săvârșit comitetul! Peste 3000 cor. a adunat în decursul anului creițărește și a distribuit tot atât pentru promovarea culturai morale în popor.

Aici faptele vorbesc:

Iată acum și părțile esențiale ale raportului comitet. cercual:

Pe timpul dela adunarea generală, ținută la 19 Maiu a anului trecut în Buziaș, până astăzi, avem onoare a vă face despre activitatea comitetului următorul raport:

Activitatea comitetului s'a extins în trei direcțiuni și adevă:

1. A înființat biblioteci poporale.
2. A luat dispozițiuni pentru atragerea copiilor la școală.
3. A ajutat școli poporale.

Adunarea generală a despărțământului ținută în anul trecut în Buziaș, a hotărît a înființa în cercul Buziașului 4 biblioteci poporale; conform acestui conelus, comitetul a procurat materialul necesar, a înființat acele 4 biblioteci poporale și încă în toamna anului trecut le-a așezat spre folosință pentru poporul nostru în comunele Cerna, Sinersig, Dragșina și Vucova; bărbații de încredere însărcinați cu administrarea bibliotecilor sunt provăduți cu regulamentul de administrare.

Comitetul din experiențele de până acum, convins fiind despre necesitatea și folosul bibliotecilor poporale pentru poporul nostru, în decursul anului curent a mai înființat 2 biblioteci poporale și le-a așezat în comunele Chișoda și Ianova.

Deci de present despărțământul nostru are 16 biblioteci poporale și se află depuse și adevă: Biblioteca nr. 1 în comuna Sag, nr. 2 în Becicherecul mic, nr. 3 în Giroda, nr. 4 în Medves, nr. 5 în St.-Mihaiul român, nr. 6 în Țerinteaz, nr. 7 în Hodeni, nr. 8 în Murani, nr. 9 în Bărăteaz, nr. 10 în Călacea, nr. 11 în Dragșina, nr. 12 în Cerna, nr. 13 în Sinersig, nr. 14 în Vucova, nr. 15 în Ianova, nr. 16 în Chișoda.

Despre fiecare bibliotecă e făcut un inventar dublu, un exemplar se află la bărbatul de încredere concredut cu administrarea, iar câte un exemplar se află la comitet.

Bibliotecile Nr. 1—10, înființate în anii anteriori, comitetul le-a augmentat în decursul anului curent cu 95 opuri.

Pe sâmba bibliotecilor populare a căpătat comitetul cărți donate dela următorii domni:

1. Dr. *Petru Țegle*, 12 tomuri.
2. *Coriolan Bredicean*, avocat Lugoj, 35 tomuri.
3. Dr. *Petru Barbu* profesor Caransebeș, 21 tomuri.
4. *Emanuil Ungurianu*, 54 tomuri.

Cărțile donate sunt înșirate în spectul alăturat la acest raport.

Din mijloacele sale a procurat comitetul în decursul anului curent cărți în preț de 689 cor. 37 bani.

Și în anul curent a prenumărat comitetul 21 de exemplare din Nr. de Duminecă al „Gazetei Transilvaniei“ și le-a trimis gratuit la adresa oamenilor noștri de încredere în comunele *Utfin*, *Berîn*, *Cerna*, *Stamora-română*, *Sacoșul-turcesc*, *Icloda*, *Chepet*, *Hitiaș*, *Sinersig*, *Unip*, *Medves*, *Topolovetz*, *Becicherecul-mic*, *Petromani*, *Macedonia*, *Cebza*, *Foen*, *Bărăteaz*, *Bobda*, *Pustiniș* și *Lucaretz* cu acea rugare, ca foaia s'o deie țăranilor noștri cărturari, ca s'o cetească; după înștiințările primite foaia e bine cetită.

De o parte pentru a atrage copiii la școală, iar de altă parte pentru a desface și răspândi produsele literare între popor, din care să poată trage folos, comitetul a cumpărat 200 exemplare din cartea: „*Prăsirea rațională a gălțelor*“ și 200 exemplare din cartea: „*Prăsirea pomilor și păstrarea poamelor*“ de *Nicolae Albani*; din aceste 400 de exemplare am expedit pentru 40 de comune și adevă: *Utfin*, *Chișoda*, *Ghiroac*, *Giroda*, *Sânt-Andraș*, *Sag*, *Bărăteaz*, *Bencechul-român*, *Călăcia*, *Hodoni*, *Temeș-Mănăștur*, *Temeș-Secciani*, *Medves*, *Munari*, *Ianova*, *Brestovatz*, *Hisiaș*, *Hodoș*, *Melynădas*, *Paniova*, *Tees*, *Budintz*, *Buziaș*, *Cădar*, *Dragșina*, *Buboz*, *Icloda*, *Sacoșul-turcesc*, *Silagi*, *Hitiaș*, *Ciacova*, *Obad*, *Petroman*, *Macedonia*, *Cebza*, *Giulvez*, *Foen*, *Toader*, *Tolvadia* și *Banloc* pentru fiecare comună câte 10 exemplare, ca acum la examenele finale să fie predate inspectorilor noștri școlari, ca să premieze copiii fără deschilinire de sex, cari au umblat la școală și au dovedit rezultat bun.

În anul curent a ajutat comitetul pentru acoperirea trebuințelor școlare comunele noastre bisericesti și adevă cea din *Icloda* cu 100 cor., cea din *Foen* cu 100 cor., cea din *Nadăș* cu 100 cor., cea din *Medves* cu 80 cor., și cea din *Munari* cu 50 cor.

Căștigând comitetul experiența, că acțiunea culturală fără mijloacele materiale nu poate avé rezultat îmbucurător, a pus mult pond pe procurarea mijloacelor materiale; în acest obiect comitetul a ajuns la următorul rezultat:

1. Cu ocaziunea adunării generale, ținută în anul trecut în *Buziaș*, ca rezultatul unei colecte spontanee au încurs 168 cor. 50 bani, conspectul e alăturat aci la acest protocol.

2. Ca răscumpărare de felicitări la anul nou a încurs la comitet suma de 101 cor.

3. Din incidentul reposării d-lui *Eugeniu de Mocsonyi* în loc de cunună suma totală de 65 cor.

4. Dela comitetul central al Asociațiunii a căpătat despărțământul nostru 137 cor. 25 bani.

5. Din 1 cutie a unei partii de taroc a încurs 24 cor.

6. Ca daruri spre scopurile culturale ale despărțământului a încurs la comitet dela:

Dr. Iosif Gall, Lucareț, 200 cor., „Timișana“ institut de credit 200 cor., Dr. Petru Teșle 200 cor., Ioan Teodorovici, Timișoara, 100 cor., Dr. Ioan Darabant, Timișoara, 100 cor., Emanuil Ungurianu 400 cor., Dr. Lazar Simon, Ciacova, 50 cor., Dr. Aurel Cosma 20 cor., Vasile Pap, Arad 10 cor., „Beregșana“ institut de credit 10 cor., Petru Ionaș Timișoara 10 cor., Romul Cărăbaș 5 cor., Dr. Valeriu Mezin 5 cor., Dimitrie Vancu 5 cor., Ioan Plavoșiu 5 cor., Ioan Miculescu 4 cor., Alex. Buibaș 3 cor., Francisc Buzariu 3 cor., Ioan Lenger 2 cor., Arcadie Oprean 2 cor. Suma totală 1334 cor.

Din sumele înșirate dela 1—6 de 1829 cor. 75 bani, comitetul a dotat fondul cultural cu 790 cor., fondul pentru înființarea bibliotecilor populare cu 549 cor. 98 bani și fondul pentru ajutorarea școlilor sărace cu 489 cor. 77 bani.

La casa centrală a Asociațiunii a trimis comitetul în decursul anului 552 cor.

Fondul cultural al despărțământului a fost la 19 Maiu 1901 în sumă de 2307 cor. 96 bani, în decursul anului curent s'a adăugat la acest fond suma de 607 cor. 39 bani, deci astăzi face acest fond 2915 cor. 35 bani, din care sumă se cuprind 2000 cor. în obligațiuni fonciare de ale institutului „Albina“, aceste obligațiuni sunt depuse pentru administrare la cassa centrală a Asociațiunii, un libel de depunere despre 915 cor. 35 bani se administrează la comitet.

În despărțământul nostru funcționează 91 de școli gr. or. române confesionale, la cari sunt aplicați 123 de învățatori și 9 învățătoare și 14 școli gr. cat. române confesionale cu 14 învățatori, în 6 comune funcționează preoți ca învățatori, în 3 comune n'avem școli confesionale, avem 35 coruri vocale; alte institute culturale n'avem; pe teritoriul despărțământului nostru 4 comune bisericesci de ale noastre, cea din Gilad, Chinez, Parța și Moșnița și-au înființat biblioteci populare proprii.

Despărțământul are de present 3 membri fondatori, 10 membri pe viață și 46 membri ordinari.

Adunarea între vii aclamațiuni ia în considerare acest raport.

*

Desp. „Orăștie“. Dela ultima adunare cercuală a despărțământului, ținută în 8 Nov. 1900 în comuna Romoșel, comitetul desp. a ținut 2 ședințe și a rezolvit agendele curente.

La adunarea cercuală din 1902 au fost invitate de timpuriu toate agenturile din despărțământ și li s'a trimis liste de colectă pentru promovarea scopurilor Asociațiunii, invitând totodată publicul a se presenta în număr cât se poate de mare la această adunare.

În restimp de 11 ani, de când adecă acest desp. a fost arondat din nou, s'au încasat contribuiri benevole dela membri fondatori, pe viață, ordinari și ajutători peste tot suma considerabilă de K 4596.54, din care s'au administrat cassei centrale K 3496.72, iar K 1099.82 s'au distribuit ca stipendii învățăceilor de meserii, ca premii pentru lucruri de mână femeesci, pentru pomologie și legumărit, apoi a procurat și împărțit cărți populare de conținut instructiv.

Pe viitor încă se vor distribui premii și se va înființa o bibliotecă portativă pe seama comunelor din despărțământ.

Agenturile acelor comune, unde s'a ținut până acum adunarea cercuală, și-au împlinit cu zel chemarea. Adunările au avut pretutindenea succese morale și materiale.

În 1901 au fost pe teritorul acestui desp. 6 membri fondatori, 8 pe viață și 21 ordinari.

*

Desp. „Lugoș“, și-a ținut adunarea cercuală din a. c., la 6 Aprilie n., în Lugoș. Între decisiunile mai însemnate ale acestei adunări se numără următoarele:

1. atât în anul curent cât și pe viitor să se țină afară de *adunarea cercuală ordinară și adunări cercuale extraordinare* în diferite comune aparținătoare acestui despărțământ, și la aceste ocațiuni să se facă *conferențe* folositoare și instructive pentru popor.

2. din venitele despărțământului comitetul cercual să editeze în *broșuri ieftine lucrările de valoare ale scriitorilor din partea locului*. Primul proiect de ediții populare pentru cele dintâi 6 broșuri este următorul:

- a) *Delamarina*: Poesii;
- b) „ „ Prosă;
- c) *I. Popovici-Bănățeanul*: Prosă (inedită);
- d) „ „ Traducții (inedite);
- e) *V. Magdu*: Frunze și frunzulițe;
- f) *X—Y*: Deprinderi păgubitoare.

3. Se va studia *chestia bibliotecilor populare* și în deosebi chestiunea de a împreuna eventualele biblioteci rurale ale desp. cu bibliotecile școlare, cari s'au inactivat la multe din școalele noastre profesionale.

*

Despărțământul „Cluj“. În anul 1901 comitetul acestui despărțământ a ținut 4 ședințe, în cari a rezolvat toate afacerile curente și a luat dispoziții pentru a da despărțământului oare-care avânt. Spre acest din urmă scop a lansat un apel către 40 fruntași rugându-i, ca în cercul lor de activitate să promoveze scopurile culturale ale Asociațiunii și să se înroleze, ca membrii, sub steagul acesteia. A luat mai departe măsuri, ca să se înființeze agenturi, precum și o bibliotecă populară ambulantă.

În 1901 despărțământul „Cluj“ a avut 2 membri fondatori, 3 membri pe viață și 21 membri ordinari.

*

Agentura din Tohanul-vechiu. Agentura aceasta a continuat a funcționa și în 1901 cu toate că despărțământul „Zernesci“, pe teritorul căruia se găsește, deja de 2 ani de zile nu mai dă semne de viață. Inteligența din Tohanul-vechiu, îndeosebi dl Moise Brumboiu, preot și president al agenturii, merită toată lauda pentru zelul ce desvoaltă întru promovarea intereselor culturale ale Asociațiunii. Atât în 1901, cât și în anul curent s'au ținut conferențe publice și s'a augmentat biblioteca agenturii, îngrijindu-se totodată ca ea să fie și citită.

În conferențele publice din anul curent s'au tratat următoarele chestiuni: Despre trecutul, prezentul și viitorul neamului românesc, de Moise Brumboiu; Cum este crescerea tinerimii la noi și cum ar trebui ea să fie, de Dumitru Pop. Despre asociațiuni, de Gregoriu Manoilă; Despre spiritul de economie, de George Oprea. Afară de acestea disertații s'au mai declamat și câteva poesii potrivite.